

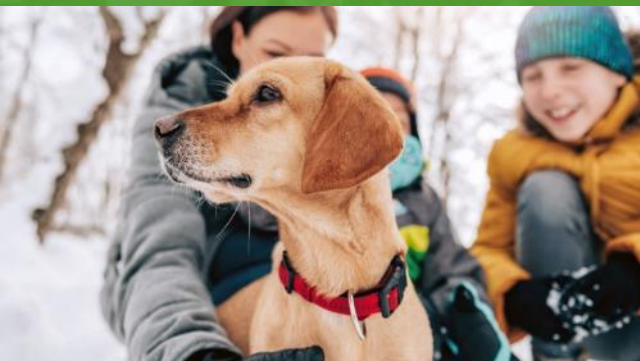
HPV-rokotukset kansallisessa rokotusohjelmassa

Mitä, missä, milloin,
kenelle, miksi, miten...

Asiantuntijalääkäri Anniina Virkku

7.12.2022

Terveyden ja hyvinvoinnin laitos

Kenelle? Milloin? Mitä?

Kenelle rokote annetaan?

- Kansallisen rokotusohjelman maksuttoman HPV-rokotteen saavat **kaikki tytöt ja pojat 5.-6. luokalla**
- Jos rokotusta ei ole saanut alakoulussa, voidaan rokote antaa myös yläkoulussa
- Koronatilanne on voinut vaikuttaa rokotusten toteutumiseen peruskoulussa, joten kevätlukukauden 2023 loppuun asti rokotteen voivat saada kaikki alaikäiset vielä toisen asteen oppilaitoksissakin (esim. lukiot, ammattiopistot)
  - Vaikka rokotusajan väliaikainen pidennyt johtuu koronasta, voidaan rokotussarja aloittaa yksilöllisen harkinnan perusteella myöhemmin myös silloin, jos rokote jostakin muusta syystä on jäänyt aiemmin saamatta

Cervarix-rokote 1/2

- Kansallisessa rokotusohjelmassa käytetään Cervarix-rokotetta
  - Papilloomavirustyyppit 16 ja 18
  - Rokote antaa ristisuojaaja papilloomavirustyypppejä 31, 33, 35 ja 45
- Rokote on saanut myyntiluvan Euroopassa jo vuonna 2007
  - Suomessa HPV-rokotukset ovat kuuluneet rokotusohjelmaan vuodesta 2013 ja rokoteannoksia on annettu yli 900 000
  - Kaikkiaan maailmanlaajuisesti rokotetta on annettu jo yli 100 miljoonaa annosta

Cervarix-rokote 2/2

Nuoren ikä rokotushetkellä määrittää sen, kuinka monta annosta annetaan:

- Alle 15-vuotias: kaksi annosta
  - Minimiväli on 5 kk, mutta on näyttöä siitä, että vaste paranee, kun väli on pidempi
  - Vaikka nuori täyttäisi annosten välissä 15 vuotta, kaksi annosta riittää
- 15 vuotta täyttänyt: kolme annosta
  - 0, 1 ja 6 kk
  - Eli toinen annos annetaan 1 kk päästä ensimmäisestä ja kolmas annos aikaisintaan 5 kk päästä toisesta annoksesta

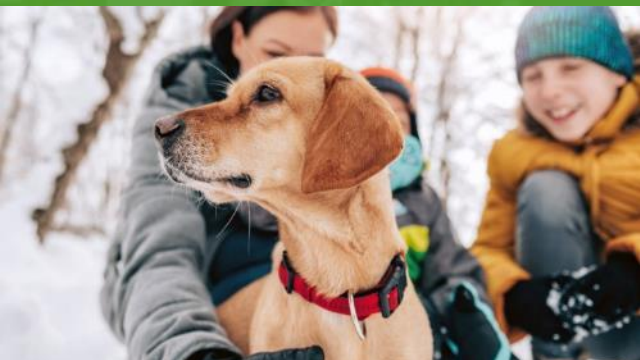
Annosten välejä ei kannata lyhentää, mutta ne saavat hieman venähtää.

Milloin rokote annetaan kansallisessa ohjelmassa?

- Ensimmäinen annos annetaan 5. luokalla, toinen annos 6. luokalla
- Jos 6. luokalla oleva ei ole saanut HPV-rokotetta, hänelle annetaan ensimmäinen annos 6. luokalla
  - Kahden annoksen sarja hyvä pyrkiä antamaan alakoulun aikana etenkin, jos oppilaan koulu vaihtuu yläkouluun siirtyessä
- Jos ensimmäinen annos annetaan 7. luokalla, toinen annos voidaan antaa 8. luokalla
- Jos ensimmäinen annos annetaan 8. luokalla, toinen annos voidaan antaa 9. luokalla
- **HPV-rokotus kannattaa pyrkiä antamaan ensisijaisesti terveystarkastuksen yhteydessä**

Muista tarkastaa rokotustarve jokaiselta nuorelta

- Rokotustarve on hyvä tarkastaa joka luokka-asteella
  - Myös toisen asteen opinnot aloittavalta alaikäiseltä jo ensimmäisenä lukuvuonna
  - Jos suoja on puutteellinen, se täydennetään

Miksi?

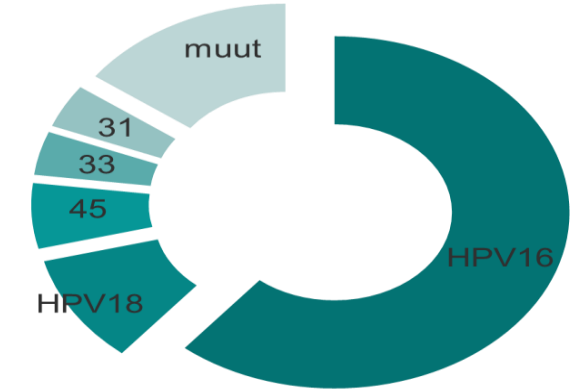

Cervarix –rokotteen suoja kattaa yli 80% kohdunkaulan syöpää aiheuttavista HPV-tyypeistä

Rokotteiden rakenteessa käytetyt HPV- tyypit:

Cervarix	16	18							
Gardasil	16	18	6	11					
Gardasil 9	16	18	31	33	45	52	58	6	11

Syyosuuksia kohdunkaulan syövissä:

HPV**16** ja **18**: nopeammin syöpään etenevät

HPV **31**, **33** ja **45**: edellisten sukulaisia, yhdessä niiden kanssa tai yksin

- Cervarix antaa erinomaisen suojan juuri niitä papilloomaviruksia vastaan, jotka aiheuttavat syöpää kaikkein todennäköisimmin/nopeimmin. Kahden annoksen sarja tuottaa suojan, jolla on tutkimuksissa voitu estää lähes 100% rokotteen kattamien HPV-tyyppien aiheuttamista infektoista.
- Tutkimukset osoittavat, että suoja on todennäköisesti myös pitkäaikainen

HPV-rokotusten hyödyt 1/2

- HPV-rokote on varmin keino suojautua
  - **papilloomavirusten aiheuttamilta infektioilta,**
  - **syövän esiasteilta ja**
  - **syöviltä.**
- Papilloomavirukset ovat hyvin herkkä tarttumaan, edes kondomi tai suuseksisuoja ei suojaa siltä täysin
  - Ilman HPV-rokotuksia noin kahdeksan ihmistä kymmenestä saa vakavalle taudille altistavan tartunnan jossain elämänsä vaiheessa, useimmiten jo nuorena. Pieni osa tartunnoista johtaa pitkittyneeseen infektiin, joista osa johtaa syöpään.

HPV-rokotusten hyödyt 2/2

- Papilloomavirusten syyosuus eri syöpien synnyssä vaihtelee
- Naisilla yleisin on papilloomaviruksen aiheuttama syöpä on kohdunkaulan syöpä ja miehillä nielurisan syöpä
- Sekä tyttöjä että poikia rokottamalla voidaan Suomessa estää lähes 300 syöpätapausta vuosittain.
  - Näistä noin 1/3 on miesten syöpiä ja 2/3 naisten.

HPV-rokotusten hyödyt

- Papilloomavirusten aiheuttamista syövästä osa on sellaisia, ettei niitä voida havaita ajoissa. Ja vaikka syövän esiaste huomattaisiin ajoissa, hoitoihin liittyy riskejä. Siksi rokottaminen jo hyvissä ajoin ennen tartuntaa on paras keino estää sairastuminen.
- Rokotuksesta saa parhaimman hyödyn, kun sen saa nuorena, jolloin tartuntaa ei ole todennäköisesti vielä saatu. Nuorena elimistö myös synnyttää paremmin vasta-aineita papilloomaviruksia vastaan.

Vaikutuksia tautitaakkaan

- HPV16-tyypistä (aiheuttaa valtaosan HPV-peräisistä syöivistä) on mahdollista päästä kokonaan eroon
- HPV:n aiheuttamien syöpien yleisyys ja niistä aiheutunut terveystaloudellisten palveluiden käyttö ja kustannukset vähenevät
  - Tyttöjen ja poikien HPV-rokotuksilla on nykyisestä tautitaakasta säästettävissä vuosittain 15,3 milj. euroa.
- Poikien rokotuksilla myös pojille suora suoja

Rokotteen turvallisuus – mitä oireita rokotuksesta voi tulla?

- Tavanomaisimmin paikallisreaktio: pistosalueen kipu, kuumotus, turvotus
- Lieviä ohimeneviä yleisoireita voi tulla (päänsärky, huonovointisuus, lihassärky, lämpöily)
- Paikallis- ja yleisoireet alkavat yleensä parin vuorokauden sisällä rokottamisesta ja kestävät muutamia vuorokausia, niitä voi hoitaa kuume- ja kipulääkkeellä
- Allergiset reaktiot ja anafylaksia ovat hyvin harvinaisia
- Rokotteella ei ole todettu vakavia haittavaikutuksia
- Pyörtyminen rokotuksen yhteydessä tai sen jälkeen, kun jännitys on hävinnyt

HPV-rokotuksen jälkeen ilmenneet oireet eivät välttämättä johdu rokotuksesta

- HPV-rokotukseen on etenkin sosiaalisessa mediassa ajoittain yhdistetty vakaviakin oireita tai sairauksia. Usein rokotukseen liitetään tauteja, joiden alkuperästä/synnystä ei ole tietoa. Näistä ei kuitenkaan ole tieteellistä näyttöä.
- Kun näiden sairauksien tai oireiden yleisyyttä on verrattu laajoissa tutkimuksissa rokotetuilla ja rokottamattomilla, on todettu, että ne ovat olleet molemmissa ryhmissä yhtä yleisiä
- Tai että taudit/oireet ovat alkaneet yleistyä jo ennen kuin rokotukset on aloitettu
- Verkkosivulta apuja: [HPV-rokotusten turvallisuudesta kysyttyä](#)

Miten?

Rokotusten järjestäminen

- Rokotuksia annetaan alakoulussa, yläkoulussa ja myös toisen asteen oppilaitoksissa (esim. lukiot, ammattikoulut)
- Kunnan kouluterveydenhuollon on tärkeä arvioida rokotteiden tarvetta ja **suunnitella rokotetilaukset huolellisesti**
  - Erityisesti toisen asteen oppilaitoksissa, missä HPV-rokotuksia annetaan vähemmän, on syytä **kartoittaa rokotteiden tarve ennen rokotteiden tilaamista**
  - Koulun jääkaapissa ei saa varastoida kerralla yli kuukauden tarvetta vastaavaa määrää rokotteita
  - Kouluterveydenhuollon ja alueen sairaala-apteekin tai lääkekeskuksen on syytä tehdä yhteistyötä, jotta sairaala-apteekit ja lääkekeskukset voivat ylläpitää alueen tarpeita vastaavaa HPV-rokotevarastoa

Lapsi/nuori voi päättää rokotuksesta itse, jos hän on siihen kypsä

- Terveydenhuollon ammattilainen arvioi nuoren kypsyyden päättää rokotuksesta
  - Laki ei tunne mitään päätöskykyisyyden ikärajaa, vaan ammattilainen tekee arvion aina tapauskohtaisesti
  - Yksin vastaanotolle tulevan lapsen tai nuoren päätöskykyä tulee arvioida aina
  - Jos alaikäinen todetaan kykeneväksi päättämään itse, voi huoltajiin olla yhteydessä vain hänen luvallaan
- Lapset, nuoret ja perheet -sivusto, THL: [Alaikäisen itsenäisen päätöskyvyn arviointi terveydenhuollossa](#)

Viestintä HPV-rokotuksista: THL tukee – kenttä toteuttaa

- Esitteet, julisteet tullaan päivittämään
- Lisätietoja:
  - THL:n Infektiotaudit ja rokotukset –sivuston HPV-rokote –osio: <https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-a-o/hpv-eli-papilloomavirusrokote>
  - hpv-rokote.fi (toiminnassa vielä arviolta 6-12kk)
  - Muita työtä auttavia sivustoja esim. syöpäjärjestöjen ylläpitämä <https://www.fressis.fi/artikkeli/hpv-infektio-kaikki-mita-olet-aina-halunnut-kysya-hpvsta/>
- Rokotteesta voi kertoa esim. Wilma-viestillä tai vanhempainillassa
- Voi myös printata ja laittaa paperisen viestin ja esitteen kotiin mukaan
- Voi myös soittaa tai laittaa tekstiviestin

HPV-rokote ETUSIVU TÄRKEÄT SYÖPÄ HPV-ROKOTE USEIN KYSYTYÄ SANASTO MATERIAALIT

Syöpä

Papilloomavirukset aiheuttavat monia erilaisia syöpiä.

- Kohdunkaulan syöpä
- Emättimen syöpä
- Ulko-synnyttimien syöpä
- Pään alueen syövät
- Kaulan alueen syövät
- Peniksen syöpä
- Peräaukon syöpä

Papilloomavirusten aiheuttamia syöpiä on sekä naisilla että miehillä. Naisilla yleisin on kohdunkaulan syöpä ja miehillä nielurisän syöpä. Syöpä kehittyy, kun elimistöön päässyt virus alkaa aiheuttaa pahanlaatuisia solumuutoksia.

Osa papilloomavirusten aiheuttamista syövin esiasteista ei ole mahdollista havaita ajoissa. Näitäkin syöpiä voidaan ehkäistä HPV-rokotteella.

Kohdunkaulan syöpä

Kohdunkaulan syöpä on yleisin kaikista papilloomaviruksen aiheuttamista syövidä. Tätä syöpää ei myöskään ole mahdollista saada ilmaa-antamalla HPV-rokotteella.

Klikkaa kuva suuremmaksi

Testaa tietosi

Mikä HPV?

Selvitä tietoisuutta, kuinka paljon tiedät HPV-rokotteesta.

hpv-rokote.fi

Tietovisa

Tietoa eri kielillä

THL:n vieraskielisille HPV-rokotusten verkkosivuille **tulossa päivityksiä**

- [Papilloomavirus ja HPV-rokote eri kielillä](#)
- Voit hyödyntää myös seuraavia sivustoja:
  - <https://vaccination-info.eu/en/disease-factsheets/human-papillomavirus-hpv>, jonka yläkulmasta pääset valitsemaan useita eri EU-alueen kieliä
  - <https://www.ecdc.europa.eu/en/human-papillomavirus/prevention-control>, huomaa, että osiossa on useampi sivu
  - <https://www.who.int/immunization/diseases/hpv/en/> ja WHO:n sivuilta löytyy tietoa myös esim. venäjäksi ja ranskaksi

Kiitos!

Lisätietoa:

HPV- eli papilloomavirusrokote –verkkosivu

<https://thl.fi/fi/web/infektiotaudit-ja-rokotukset/rokotteet-a-o/hpv-eli-papilloomavirusrokote>

Rokotusneuvonta terveydenhuollon ammattilaisille:

p. 029 524 6060

Arkisin klo 10–12

